

Miljøverndepartementet
Pb. 8013, Dep.
0030 OSLO

Vår ref.: 509.75/TH/SL/2007/53
Hamar, 19. februar 2007

Høringsuttalelse til NOU 2006:18 Et klimavennlig Norge

Vi viser til departementets høringsbrev datert 28. november 2006, med invitasjon til offentlig høring av Lavutslippsutvalgets innstilling NOU 2006:18 Et klimavennlig Norge.

NORVAR (Norsk vann og avløp BA)^{*)} vil avgi uttalelse til meldingen på vegne av vann- og avløpsvirksomhetene i Norge.

Vi vil på generell basis gi vår støtte til Lavutslippsutvalgets anbefalinger; både når det gjelder hovedmål og forslag til helhetsløsning.

Vi registrerer imidlertid at vann- og avløpssektoren har vært lite omtalt i meldingen, og vil benytte anledningen til å peke på områder der vår sektor kan spille en rolle i arbeidet med å oppfylle utslippsmålene.

Om vann- og avløpssektoren

Vann- og avløpsverkene varierer mye i størrelse, fra de helt minste som betjener en mindre gruppe hus, til de store som sørger for vann- og avløpstjenester til store byer/regioner. I følge offisiell statistikk er det 1616 vannverk som leverer vann til 50 personer eller mer, og disse sørger for vannforsyning til 90 % av landets befolkning. Tilsvarende er det 2597 avløpsanlegg som tar hånd om avløpet fra mer enn 50 PE (personenheter, målt som hydraulisk kapasitet), og disse dekker behovet for 80 % av befolkningen. Den resterende del av befolkningen får dekket sitt behov med mindre anlegg eller separate løsninger. (Kilde: SSB - Naturressurser og miljø 2006).

Slam er et restprodukt fra avløpsrensingen, med høyt innhold av næringsstoffer og organisk materiale. Slammet gjennomgår behandling for å tilfredsstillende kvalitetskrav i gjødselvereforskriften. SSB rapporterer at det i 2004 ble produsert 112.000 tonn slamtørrstoff ved renseanleggene, og at 46 % av dette ble benyttet til jordforbedring i landbruket, på grøntarealer eller levert til jordprodusenter (Kilde: SSB - Naturressurser og miljø 2006). Vi bør nevne at NORVAR har stilt spørsmål ved denne statistikken og har fått gjennomført en konsulentutredning som viser at det i 2005 ble produsert 233.000 tonn ferdig slamprodukt med 86.000 tonn slamtørrstoff, og at 97-98 % av slammet ble resirkulert til jordforbedringsformål.

Innspill på områder som meldingen ikke dekker tilfredsstillende

Vi ønsker å peke på tre områder der tiltak innen vann- og avløpssektoren kan gi et bidrag i arbeidet med å innfri klimamålsetningene:

1) Det foreligger et uutnyttet potensial for energisparing i en rekke vann- og avløpsanlegg, gjennom ENØK-tiltak.

NORVAR har etablert et energinettverk for interesserte VA-verk med sikte på å redusere energiforbruket og øke produksjonen av energi i VA-verk. Gjennom dette nettverket ønsker vi å høste erfaringer som etter hvert skal kunne danne mønster for hele VA-sektoren.

Aktuelle ENØK-tiltak omfatter blant annet bedre styring av temperatur og ventilasjon i bygg, reduksjon av energiforbruk til pumping gjennom tilpasning av driftsrutiner og fjernkontroll, energioptimalisering av prosesser for behandling av vann og avløp med mer.

VA-verkene er svært ulike i størrelse og tekniske løsninger. Det er viktig å få fram eksempler på metoder og løsninger som egner seg for ulike forhold. For å gjennomføre tiltak må disse kunne forsvares ut fra bedriftsøkonomiske vurderinger (jf. bestemmelsene om at VA-gebyrer kun skal benyttes til VA-formål). Det er grunn til å regne med at vesentlig flere tiltak kan gjennomføres, dersom det legges til rette med egnede virkemidler.

2) Det foreligger et uutnyttet potensial for produksjon av ren energi, gjennom mikrokraftverk i vannforsyningssystemene og gjennom varmepumper i avløpssystemene.

Potensialet for produksjon av energi i vannforsyningssystemene er av NVE beregnet til 166 GWh. En mindre del av dette kan bygges ut lønnsomt. Vesentlig flere tiltak vil trolig bedriftsøkonomisk sett være marginale, men kan utløses ved egnede virkemiddelbruk.

Ved hjelp av varmepumper i avløpssystemene, og i noen grad også i vannforsyningssystemene, kan det lokalt hentes ut relativt betydelige energimengder, trolig vesentlig mer enn ved mikrokraftverk. Varmepumpene forutsetter imidlertid at det er tilgjengelige avtakere av lavtemperaturrennergi.

Der forholdene ligger til rette, vil VA-verkene kunne bidra til lokale løsninger i samarbeid med planmyndighet og energi-/fjernvarmeverk. For å gjennomføre tiltak må disse kunne forsvares ut fra bedriftsøkonomiske vurderinger (jf. bestemmelsene om at VA-gebyrer kun skal benyttes til VA-formål). Også her må det legges til rette med egnede virkemidler.

3) Det foreligger et uutnyttet potensial for produksjon av biogass fra slambehandlingsanleggene og bruk av biogassen til drivstoff eller energiproduksjon.

Vi viser til utvalgets anbefaling om tiltak nr. 9 av i alt 15: "Innsamling av metangass fra gjødselkjellere og avfallsdeponier og utnyttelse av dette til energiformål". I kap. 6.5.2 er det drøftet tiltak for økt metangassutvinning fra husdyrgjødsel og avfallsdeponier. Biogassproduksjon fra slambehandlingsanlegg er bare så vidt berørt i samme kapittel, ved at det nevnes at det i 2000 var 17 bioreaktorer i Norge som behandlet slam. Det vises også til at et eventuelt forbud mot deponering av nedbrytbart avfall fra 2009, kan stimulere til utbygging av flere anlegg for biogassproduksjon.

Vi vil peke på at man ved utråkning av våtorganiske avfallstyper, herunder slam, kan få produsert biogass og organisk gjødselvare. Biogassen kan benyttes til biodrivstoff, til kraftvarmeproduksjon (elektrisitet + varme) eller til varmeproduksjon inn i for eksempel fjernvarmesystemer.

Erfaringene viser imidlertid at det ligger utfordringer i å utvikle dette markedet. Vi viser i den anledning til brev fra Fredrikstad kommune til statsminister Stoltenberg av 31. januar 2007, der det foreslås en rekke virkemidler for å utvikle markedet for biogass som drivstoff. Vi viser også generelt til virkemiddelbruken i land som eksempelvis Sverige og Italia, som har kommet langt i å tilrettelegge for økt bruk av biogass som drivstoff.

Vi savner i meldingen en nærmere drøfting av virkemidler for å stimulere til en økt biogassproduksjon fra slambehandlingsanlegg og økt utnyttelse av biogassen som drivstoff eller til energiproduksjon. Vi vil anbefale Miljøverndepartementet om å betrakte slam på linje med husdyrgjødsel og våtorganisk avfall i den videre prosessen med utforming av tiltakspakker.

Anbefalinger

NORVAR mener på denne bakgrunn at vann- og avløpssektoren kan spille en rolle i arbeidet for å oppnå "et klimavennlig Norge". Vi registrerer at NOU 2006:18 i liten grad har vurdert tiltak innenfor vår sektor, og håper at vårt innspill kan bidra til å utfylle bildet.

Siden VA-gebyrer utelukkende skal benyttes til VA-formål, kan som nevnt vann- og avløpsbransjen kun gjennomføre tiltak som er bedriftsøkonomisk lønnsomme. Det er derfor viktig at myndighetene tar ansvaret for å tilrettelegge med statlige virkemidler som kan stimulere til en økt utnyttelse av energi- og utslippspotensialet som ligger i VA-sektoren. Aktuelle virkemidler kan være støtte til teknologiutvikling, omlegging av avgiftspolitikken, statlige støtteordninger til investeringer m.v.

Vi ønsker departementet lykke til i det videre arbeidet med oppfølging av NOU 2006:18. Vi står gjerne til tjeneste med ytterligere opplysninger hvis det skulle være ønskelig.

Med hilsen
NORVAR BA

Arne Johansen
Styreleder
(sign)

Einar Melheim
Direktør

Saksbehandlere: Toril Hofshagen, Ivar Helleberg og Steinar Nybruket

Kopi til: KS Bedrift og Avfall Norge

*) NORVAR BA (Norsk vann og avløp BA) er vann- og avløpsverkene sin interesse- og kompetanseorganisasjon. NORVAR arbeider for samarbeid og bærekraftig utvikling i norsk VA-sektor. NORVAR eies av kommuner, VA-selskaper og driftassistanser. Våre andelseiere representerer 330 kommuner og 90 % av Norges befolkning. NORVAR har en samarbeidsavtale med KS.